SCIPIO NIS CAPYCII NEA POLITANI VIRI PA TRITII ET IVRE CONSVLTI.

DE VATE MAXIMO

Ianus impreſſor lectori.

Capycii carmen de uate maximo iterum impreſſimus lector humaniſſime, non tam lucri cauſa, quam ut ſtudioſis inſeruiremus; ne cuiquam deſit, quod intelligimus magnopere probari ab eruditis. Vale.

Bernardini Martyrani uiri illuſtris &
Cæſaris a ſecretis.

Scipio dum magnum uatem tibi cantat idumes
Parthenope uatem cantat & ipſa ſibi.
Namq; ut pegaſio iordanis flumina fonti,
Sic patrio is miſcet flumine caſtalium.

Hieronymi Borgii.

Qui uatem afflauit ſacer altum ſpiritus olim,
Ventura ut caneret regna beata dei:
Imbuit hunc idem diuino numine uatem,
Carmine ut ornaret gaudia ſumma pari.
Quam frugem ſperant ab adulto flore camœnæ,
Talia ſi primo ſcipio uere parit.

Antonii Thebaldei.

Quũ nequeã ipſe tuo munus par reddere grates,
Et ſuper hoc noſtrum accipe iudicium.
Maximus eſt uates tuus,& tu ſcipio,uates
Maximus.haud alio is uate canendus erat.

SCIPIONIS CAPYCII DE VATE MAXIMO LIBER PRIMVS.

EGregium iuuenem,terris qui numine miſſus
Diuino,æterni patefecit luminis ortum,
Surgentiſque canam ueræ primordia lucis.
Felix,conueniant operi ſi carmina tanto,
Inceptum,ſi par merito ſublimibus adſit
Rebus honos:deturque nouo deducere cantu
Laudes eximias uatis:quem prætulit ipſe
Omnibus æthereus iudex mortalibus unum.
Tu mihi,cuncta tuo qui reples numine,uitam
Inſpirans rebus:quo magni condita cœli
Lumina:quo terræ ſidunt:& mobilis hæret
Collectus telluri humor:quo purior æther
In ſpatia effundit uaſti ſe ingentia mundi.
Aequæuum patri natum qui fœdere iungis
Aeterno.triplex unum quod numen adorat
Gens pia:qui rudibus,ſibi quos rex magnus olympi
In terris iunxit comites:afflata repente
Ora tuis radiis,ſoluiſti,auditaque centum eſt
Vox linguis eadem:& uariæ admiranda per orbem

Immenſum,attonitæ gentes ſtupuere loquutos.
Sancte ades:ignauumque tuo da flamine pectus
Perfuſum,dignos auſis effundere cantus.
Eſt regio ſacris qua felix labitur undis
Iordanis:dites agros,& pinguia late
Arua rigans:magnoque auſus contendere ponto,
In mare ſe tumidus uaſto bis gurgite pandit.
Grata deo tellus:& uatum carmine clara
Nobilium:patriam toto quam legit in orbe,
Quum uitam in terris generis miſeratus acerbos
Humani caſus,uitæ inſtaurator agebat.
Septi pomiferis molles ubi collibus horti
Fragranti ſudant felicia balſama ligno.
Hic æuum in ſiluis,atque inter luſtra ferarum
Degebat,fluxæ fugiens contagia uitæ,
Materna iuuenis cœlo promiſſus ab aluo.
Qui mundi reputans regem,uerumque ſalutis
Autorem,in terris nimium latuiſſe:ſacrumque
Aduentare diem,tenebras quo mente fugaret
Humana antiquas,uerus ſemperque nitens ſol:
Aſſiduis liquidas implebat uocibus auras:
Diuini oſtendens felicia tempora regni.
Illum mirati non unquam audita canentem,
Audiuere:colunt amplas qui nobilis urbes

Iudeæ, læetos fundunt qui uomere colles:
Quique bibunt iordanis aquas. Telluris auarus
Frugiferæ domitor: pecudeſque ad pabula læta,
Atque amnem oblitus uitreum compellere paſtor.
Molliaque in nitidis qui ducunt otia tectis,
Victi deliciis. uarias uitamque per artes
Aſſueti excolere, & duro exercere labore.
Aetatemque atrox contentus miles in armis
Conterere impauidam, glacie duratus & æſtu.
Solertiſque animi quotquot diuerſa cupido
Impellit uariis ſtudiis impendere curam.
Maturique ſenes, pueri, uiridiſque iuuentus:
Matres, atqne nurus, primaque ætate puellæ:
Omnes conueniunt, ingenſque effuſa, relictis
Vrbibus, ad iuuenem certatim turba ruebat.
Ille autem: O miſeri, quæ tanta ignauia mentes
Corripuit ueſtras? cæci quo tenditis? o gens
Ignara, & propriæ tam longum oblita ſalutis.
Quid læti in mortem ruitis? iam debita ueſtris
Criminibus uos pœna uocat: ſupremaque poſcunt
Exitia: inſtantiſque urget ſors aſpera leti.
Nec ueſtri miſeret: quos iam iam maximus atro
Supplicio uindex & diro funere perdet.
Ecquis erit ſcelerum finis? ueſtigia patrum

Fœda ſequi,& priſco iuuat indulgere furori.
O genus inuiſum:quo non dignatus honore eſt
Vos opifex rerum:ingratos & dura gerentes
Pectora:& inſanis furiarum fluctibus actos.
Ille tamen uobis toties proſpexit,& ægros
Complexus,cœli tantum non luce carentes,
Atque humiles,rerum ſumma ad faſtigia uexit.
Et formidatos populis:lateque potentes,
Imperio erexit:gentiſque extendere nomen
Iuſſit,qua pelagus telluri obducitur:& qua
Igneus alternis uariat ſol corpora flammis
Pro quibus o quoties ſanctum reſcindere fœdus
Impia gens auſi,ſolis quod rector olympi
Vobiſcum pepigit:legeſque abrumpere,ſacris
Ille ſuo tabulis digito quas ſcripſit:in æuum
Seruandaſque dedit uobis.quin uana deorum
Numina fingentes,ſacras mortalibus aras
Non tantum,dignoſque deo tribuiſtis honores:
Sed ſtolidas pecudes,mutarumque ora ferarum,
Feciſtiſque deos,ſacraque locaſtis in æde:
Nil memores hominũ dederit quã multa ſupremus
Regnator:dira quoties a morte reduxit
Immeritos:brutæ mentes.Aegyptius olim
Quum premeret fugientes,e miſeroque reductos

Seruitio,anguſtas rubri cecidiſtis in oras
Littoris.hinc trepidos ingens iam turma tenebat
Hoſtilis:pelaguſque illinc obſtabat:& omnis
Spes erat effugii,ſpes omnis adempta ſalutis.
Quum ſubito inſuetis aſſurgens uiribus eurus,
Naturæ impulſus genitoris numine magni:
Diſpulit obiectas undas:atque intima uaſti
Gurgitis oſtendens,penitus maris ima retexit.
Perpetui,mirum,fluctus ſcinduntur:& æquor
Fit uia per medium,geminaque in rupe profundum
Subſtitit.Inuadit pelagus tunc agmina moſes
Diuino iuſſu ductans:adigitque pauentes,
Per ſiccum gradiens:& apertas calcat arenas.
Iamque fretum emenſi,terram, littuſque tenebant
Aduerſum:elapſos quum cernens impius hoſtis,
Non ope diuina proſciſſo gurgite fluctus
Immotos pendere ratus,mutataque rerum
Fœdera:mentis egens,atque acri concitus ira,
Qua petiiſſe fugam innocuos conſpexit:eadem
Perſequitur,credens ſe undis.iamque alta ſubibant
Aequora:natiuum ſubito quum lubricus humor
Senſit onus:petiitque ima:& trepidantia preſſit
Agmina,præruptoque ruens de gurgite moles
Vndarum,abſorpſit cunctos, merſitque profundo.

Aethereum potuit tantus tenuiſſe parentem
Gentis amor ueſtræ,& pietas inſignis auorum.
Ille idem hoſtili rabie,dominiſque ſuperbis
Ereptos,iterum aſpexit:quo tempore,nudas
Vos inter cautes arabum,monteſque peruſtos
Vrgebat neſana fames:paſſimque uagantum
Infelix ægros macies abſumpſerat artus.
Nulla aderat uitæ ratio:certumque parabant
Ante oculos miſere pallentibus omnia letum.
Tunc uobis nitido demiſit ab æthere rorem:
Felicem cœli rorem:quem nocte tepenti
Non tantum lenes ſudarunt molliter auræ,
Deflagrans noſtrum exurit quum ſirius orbem:
Et tenuans quum ſe arentes circunfluus aer
Deſtituit terras:& in æthera funditur humor.
Sed quum torpet hyems:nec terra refundit in auras
Obliqui ſolis radios:liquidumque rigenti
Denſatur glacie,& brumali frigore cœlum.
Orbe quaterdeno dum notum perficit aureus
Sol iter:e cœlo uobis fragrantia mella
Fluxerunt ſemper.duro nec uomere ſegnem
Tellurem interea & curuo uertiſtis aratro.
Abductiſq; opibus dominorum,& diuite gaza,
Otia per ſteriles duxiſtis pinguia campos.

Et iam tempus erat,quo magni conditor orbis
Has profugos terras,inque hos induceret agros:
Promiſſos uobis agros,longumque colendos.
Quum populus ſacri ad ripam peruenerat amnis:
Feliceſque auidi ſedes,gremiumque uidebant
Optatæ telluris.iter ſed clauſerat undis
Altior,& late ripis iordanis abundans.
Tunc ſummum æterni tumidus rectoris olympi
Imperium ſenſit fluuius:rapidoſque repente
Continuit fluctus:& aperti per uia fundi
Oſtendit uada:præcipiteſque argenteus altam
In nubem glomerauit aquas:undiſque retortis
Vis fluida,ingenti erexit ſe ad ſidera mole.
Ipſa parens ſtupuit rerum natura,ſub auras
Quid tantum æthereas liquidus ſe tolleret humor.
Illi qua toto uolucer defluxerat alueo
Amnis,tranſmittunt ripas:campiſque beatis
Conſiſtunt læti:terraque fruuntur amata.
Cætera quid memorem rerum miracula,terris
His quibus inſignes fama, populoſque per omnes
Vos mundi dedit eſſe ſator,lateque uerendos?
Quid referam bello domitos,paſſoſque cruenta
Excidia ingentes populos,euerſaque regna:
Totque triumphatos reges,tot parta trophæa?
Ipſe animos uobis cœli dum ſufficit autor:

Ingenteſque addit tam multa in prælia uires.
At uos haud unquam exuti, gens impia, mentem
Veſanam, toties contempto numine ueri
Artificis rerum, dis uanis thura dediſtis
Impia, quorum aras ipſi deleſtis, & ædes:
Cępiſtiſque amplas, cæſis cultoribus, urbes.
Heu rationis egens: & ueri luminis expers:
Et cœlo genus inuiſum: qui uatibus aures
Diuinis, ſemper duri, auertiſtis: ab alto
Vos deus aſpiciens, ſtuduit quis flectere mentis
Perfidiam inſanæ: atque animos ſedare furentes.
Nil mouet aut ueſtri pietas? nil proxima culpæ
Vos pœna? aut ueterũ exagitant expenſa malorum
Supplicia? æterni terret nil uindicis ira?
Vipereum ſemen, patrumque ſimillima proles.
An tumidos ſtirpis decus, & uos gloria magni
Reddit aui? patrumque animos pia facta priorum
Extollunt? pater omnipotens, o ſemper inanis
Gens, abraæ in ſobolé has poterit cõuertere cautes:
Neglectumque genus, populoſque optare relictos.
Ergo animos cœlo, & totas aduertite mentes:
Quo magna ætherei poſcunt promiſſa parentis
Vos miſeri, heu terræ defixi noxia corda.
Iam tremit admota mox collapſura bipenni

Arbos:ingentemque dabit ſuccisa ruinam.
Eia agite ambiguas uitæ dum carpitis horas:
In meliuſque datur mentem,ingeniumque referre:
Ne illecebræ incautos miſeræ,ne obliuia fallant
Vos recti:& fugiens euro non ſegnior ætas.
Et tandem frenate animos:penituſque malorum
Pœniteat:mentemque atris auellite curis.
Linquite peccati morem:uitamque priorem
Pertæſi,impuris abſtergite funditus omnem
Pectoribus labem.ſummi ſat numina regis
Contempta:&prauis indultum eſt undique uotis.
Iam lachrymis opus:& fletus effundere largos
Tempus:& humentes oculos intendere cœlo.
Mox diuina aderunt felicis tempora regni:
Aeternique nitens pandet ſe luminis ortus:
Fulgebitque dies,longa caligine preſſos
Quæ uos eripiet:multoſque attrita per annos
Colla iugo,& diro incipiet uos ſoluere nexu.
Auferet & priſcæ terris contagia culpæ
Vltima,quæ tanta ſub luce nouabitur ætas.
Scilicet hæc olim promiſſa ingentia tandem
Accipiet:longumque optato ducere uitam
Promeritæ genti dabitur ſub rege beatam.
Vos igitur tā læta manent quos tēpora: ſummis

Viribus eniti par eſt: ut cenſeat inter
Selectos deus in regnum hoc, numerũque ſuorum.
Et ſcelerum abluti, uenientem admittite labe
Seruatorem hominum, ſummus quem miſit ab alto
Expectata piis genitor promiſſa ferentem.
Sic ſacer optati uates felicia regis
Tempora monſtrabat populis: ſanctiſque frementes
Firmabat dictis: uitæ melioris amore
Accendens. Cuncti iandudum immota tenebant
Lumina: & accepta intentas diuina per aures
Vox cupidos multa ſpe animos & corda replebat
Regem expectantum, terris optata ferentem
Munera æternum ſecuræ commoda uitæ.
Immitis uelut egregiam ſi cinxerit urbem
Hoſtis: defenſamque diu, ui euertere captam
Feſtinet: miſeros maneant dira omnia ciues.
Tum forte inſignis fama ſi nuntius adſit
Miſſu expectati ducis: inſtructiſque reportet
Subſidio turmis illum iam iam adfore: uncti
Circumſtant: gratiſque intenti uocibus, aures
Lætitia ingenti, & ſubita ſpe pectora complent.
Res mira: eductum in ſiluis, diuina profari
Iam noua: & ingentem populum pendere loquẽtis
Ex ore, intentis animis: gentesque propinquas

Confluere,oblitas rerum,quas labilis uſus
Fert uitæ,atque alacres regni expectare beatis
Gaudia:ſurgentique oculos aduertere luci.
Felices ſiluas,uox tanti ubi reddita uatis,
Impleuit colles,atque umbriferas conualles.
Feliceſque amnis lymphas,quibus abluit ille,
Quos fœdæ docuit ſordes deponere uitæ.
Præcipue felix uatum tu maxime:matris
Quem deus ex utero optauit,qui nuntius ires
Venturo nato in terras:aditumque parares
Aeterno regi.cœleſti uoce parenti
Promiſſus ſacro,diuinæ ſigna iuuentæ
Iam tum oſtendiſti.ſancto & me pectus amore
Perculſum,iuuat inſignis cunabula uitæ,
Atque tuas prima reuocare ab origine laudes.
Auguſtus late romanis faſcibus orbem
Subdiderat:terras coleret dum candida cœlo
Pax ueniens:& priſcus honos rediiſſet aratro:
Squalerentque ſitu præduri militis arma.
Imperio ſolymos,patriamque tenebat idumen
Herodes:quum ſorte fuit iuſtiſſimus inter
Abiadas lectus:faceret qui maxima,ritu
Iſaidæ magni ſacra:erat cui digna,piiſque
Par meritis coniux,nullique obnoxia culpæ.

Diuinis ambo intenti pia pectora iuſſis.
Non ulla his fuerat proles:ſterilíſque iuuentam
Altera,& utilius ſoboli tranſegerat æuum.
Et iam ſera illos,grauiorque oppreſſerat ætas:
Languidaque exhauſto torpebant membra calore:
Quum uiduam plorans alter,triſtemque ſenectam,
Fundebat ſupplex imo de pectore uoces,
Cœlicolum regem tota ſic mente precatus.
Ergo extrema dies ueniet mihi,cara priuſquam
Premia coniugii accipiam.nec triſtia noſtri
Damna thori,ſanctæque preces non coniugis unquã
Te tangent:primis quæ in te ſpem fixit ab annis.
Tu pater omnipotens,poſtquam primordia gentis
Humanæ dederas:ſtatuiſti fœdere ſancto
Connubium generi augendo.nos nomen inane
Hoc gerimus:fruſtraque animos & corpora uinclo
Iunximus hoc.ſanctis cedant at commoda iuſſis
Noſtra tuis:maneatque tamen tua firma uoluntas.
Talibus orabat ſenior:fixumque tenebat
Cœlo animum:prolis præſaga gaudia mente
Concipiens:quum uota deus non irrita paſſus
Eſſe pia:& ſancta fulctos ſpe pectora nunquam
Fruſtratus:clemens admouit uocibus aures
Supplicibus:cœloque preces audiuit ab alto.

Ille autem de more ſacri penetralia templi
Ingreſſus,pia thura dabat:lata atria circum
Turba preces patri æthereo dum funderet omnis.
Quum ſubito halanti cœleſtis nuntius aræ
Aſtitit:& dextra præſenti in lumine:pulcher
Effulſit,ſpecie,ſoliti qua ſæpe uideri
Cœlicolæ humana:quoties cœleſtia,miſſi
In terras,mandata ferunt.ſenis occupat horror
Membra ingés:riguitque imo ſub pectore ſanguis:
Sideream ut faciem radiis fulgere coruſcis
Vidit:& æthereas fundentia lumina flammas.
Cui iuuenis.mentem reuoca:gelidumque timorem
Pone pater.ſummi regis nam contigit aures
Vox tua.concipiet coniunx ſanctiſſima:uobis
Quod fuit in uotis:& ſupplex ſæpe petiſti.
Quæ poſtquam implerit felicis tempora partus:
Naſcetur puer egregius:quem certa ſalutis
Signa nouæ,terris longum expectata ferentem,
Lætitia effuſis animis,plauſuque ſecundo,
Excipient multi:partumque ad ſidera tollent
Voce hilari inſignem,& magni cunabula uatis.
Grataque fundentes plenis munuſcula dextris,
Omnia fauſta illi dicent,atque omnia læta.
At tibi qui uacua triſti cum coniuge mœres

Sæpe domo:ſterilíſque incuſas damna ſenectæ:
Gaudia quanta dabit:qualis felicia uota
Succeſſus,tanto uobis implebit in ortu.
Vix capient alacres ueſtra exultantia motus
Pectora:& expleri dabitur uix corda,tuendo
Luminibus talem puerum mortalibus.hunc tu
Nomine ioannem dices.non ulla tulerunt
Secula cui ſimilem:ueniens nec uiderit ætas.
Magnus erit:poterit quem non humana probare
Vox ſatis:& propria uirtuti extollere laude.
Teſtis erit meritis,ſummo mens nata parente,
Humani aſſertor generis:cui pontus,& ima
Tellus,cuique æther,& cœli lumina parent.
Felix,qui ex hominum ſupremi iudicis ore
Accipiet uitæ eximios inſignis honores.
Non ille erectos cœlo tardantia ſenſus
Pocula,& ætheræ mentis læſura uigorem
Vina bibet:uilique ſitim reſtinguere lympha
Contentus,ſemper puri pia frena tenebit
Pectoris:& ſacris non ullo tempore curis
Auellet nullo pollutam crimine mentem.
Hauriet & cœli nec dum ſpirabilis auras:
Cæca rudimenta,& tenuis dum ſuſcipit uſus
Vitæ:utero matris clauſus:quum pectore toto

Concipiet ſanctos diuini flaminis ignes.
Qui poſtquam in lucem ueniet:ſanctæque iuuentæ
In tacitis teneros ſiluis firmauerit annos:
Os populis ſacrum ſoluet:patrumque priorum
Oblitos longum natos,pia iuſſa docebit.
Multorumque animos,ſcelerum quos polluit atra,
Et recto auertit labes,ad frena uolentes
Iuſtitiæ adducet dictis.ſic teſbius olim,
Quum nondum ardenti ueſtris trans aera curru
Ceſſiſſet terris,meliores uectus ad oras,
Aethereo fultus mentem pectuſque uigore,
Ore pio,inſanaſque tribus,infandaque regum
Crimina damnabat uates.hunc ſpiritus idem,
Viſque eadem accendet diuini numinis.ille
Venturo in terras,proprio qui ſanguine culpam
Humani antiquam generis,letoque piabit:
Aeterni patris nato præmiſſus,ab imis
Mortales tenebris miſeros,ad luminis ortum
Conuertet tanti:& referat quos ille beatum
In regnum,dignos faciet,numerumque piorum.
Dixerat.ille oculos diuina loquentis ad ora
Iandudum inſueta perfuſus luce,tenebat
Defixos.& certa minus mandata putabat,
Captantem promiſſa magis quo gaudia mentem

Spes noua tam ſancto ueniens impleuerat ore.
Rettulit hæc tandem.caſtæ ſi coniugis annos:
Si numerem ipſe meos:ambobus ſenior ætas,
Et leto proprior,dulcis ſpem prolis ademit.
Fluxerunt gelido nobis de corpore uires:
Defectuſque ſuo ſanguis coiiſſe uigore,
In fœtum nequit.hæc igitur da læta probari
Haud dubia promiſſa fide:ne incerta cupido
Sperantum uiolet ſucceſſus gaudia tanti.
Ille autem.pater omnipotens quem robore fulſit
Diuino,e cœlo cernis mandata ferentem:
Implentemque tuas lætis me uocibus aures.
Has mihi quod dubias præbes:& certa futuræ
Signa petis ſobolis:ſignum hoc en accipe.functus
Qui linguæ officio,certos reddentia ſenſus
Fers hac uerba tenus:te ingrata ſilentia linquent
Ducturum liquidæ uoces:non uana probentur
Euentura ſuo donec mea tempore dicta.
Hæc ait,ac ſubito tenues fulgentia condens
Lumina,& æthereos uultus,exceſſit in auras.
Interea effuſæ ſpatioſa per atria turbæ
Sacra obſeruanti,mirum inſuetumque uideri:
Illum adytis mora quod ſolis tam longa teneret.
Egreditur tandem:& ſe ſe expectantibus offert.

Conantemque animi motus expromere,liquit
Nuntia uox mentis,linguæque interpretis uſus.
Diuino agnoſcunt afflatum numine:in æde
Diuinumque aliquid mortali lumine præſens
Conſpexiſſe ſacra.ille licet ſe iuſta uideret
Supplicia ambiguæ meritum perſoluere mentis:
Iucunda tamen amiſſæ ſpe triſtia uocis
Damna leuat:lucem expectans,quæ uincla relaxet
Linguæ:optata ferens promiſſi gaudia partus.
Sic ubi telluri gnauus commiſit arator
Semina:triſtis hyems glacie dum ſæuit:& atrox
Intima pertentans ſubit in præcordia frigus:
Signa tenet meſſis lætæ:atque incomoda brumæ
Spe frugum gelidæ,& uenturo fœnore penſat.
Ergo,quod poterat,ſignis,nutuque ſacerdos
Perſpicuos oculis motus dat mentis:& æquo
Fert animo ereptos,prodit quos auribus index
Lingua ſonos.ſanctæque minus non ſufficit aræ
Quos pater omnipotens quōdam ſibi legit odores.
Et iam ſacra pius de more peregerat:æde
Seque domum e ſancta tulerat:quam ſedula coniux
Membra fouens ſolo ſeruabat caſta cubili.
Quum tandem inſueto tardari pondere ſenſit
Illa aluum:tacitoque agitari uiſcera motu.

Lunaque iam quinos obliqua abſoluerat orbes:
Gaudia quum ſobolis læto ſub corde uolutans
Prodiderat nulli:ingenuo tamen illa rubore
Rugoſas ſuffuſa genas.tum lumina ſupplex
Attollens cœlo,fundebat talia,mente
Sæpe pia uenerata deum,tua munera nunquam
Sera pater ueniunt.decoras iam pignore dulci
Connubium.iam non ſterilis:iam munere dicar
Facta tuo genitrix.toto ut tibi pectore grates
Haud equidem dignas perſoluam:at uiribus æquas.
Cœperat interea ſexto iam menſe uideri
Auctior:inque dies ſpatium protendier alui.
Quum patris ætherei natum ieſſeia uirgo,
Ante omnes uirgo inſignis,quas longa tulerunt
Secula,quaſque ferent,cœleſti uoce,uirilis
Expertem attactus,parituram,& ſe aurea terris
Laturam,accepit,regem,qui ſecula condat.
Et nequa poſſent illi non certa uideri,
Præſenti promiſſa fide,ſignoque probarat
Nuntius haud uano cœleſtis:ſancta uerendi
Quod ſterilis coniux ſenis,& maturior æui,
Quam pia cognato tangebat ſanguine uirgo:
Iret felici grauior iam pondere,ſextum
Sub menſem:& tumida præſtans augeſceret aluo

Fœtus:qui lucis uacuas eductus in oras,
Oſtendat ueri ſurgentia lumina ſolis.
Quæ poſtquã accepit uirgo:quãquam affore dictis
Crediderat iam certa fidem cœleſtibus:& ſe
Dignatam haud dubie, ſanctaquæ ferret in aluo
Aethereum regem:ſtatuit tamen illa propinquam
Viſere anum:tanto lætæ quo munere prolis
Grateтur:uiſuque probet cœleſtia ſigna.
Ergo digreditur campis:colleſque beatos
Iudææ ſubit:& caræ contendit ad urbem
Cognatæ:ac tectis tandem ſuccedit amicis.
Illa ut tendentem greſſus ad limina uidit:
Occurrit gaudens uenienti:alacriſque tetendit
Brachia in amplexus.prior officioſa ſereno
Virgo ore,& læta longæuam uoce ſalutat.
Protinus:o rerum ſuprema potentia magni
Autoris:latitans utero,nec munere functus
Lucis adhuc,infans,ubi uox audita parenti eſt
Prima ſalutantis:præſentem uirginis aluo
Cognouit clauſum:terris quem præuius ipſe
Venerat æternum uates oſtendere regem.
Exilienſque utero,poterat quo gaudia motu
Expreſſit:magni ſobolem genitoris adorans.
Sancte infans: at nondũ infans,te ad ſidera quali

Voce feram: qualiue æquem te camine cœlo?
Tu nondum in uitæ ſpirantes editus auras,
Hauſiſti ſanctos æterni flaminis ignes.
Afflatuſque deo, demiſſum ex æthere, lucis
Agnoſti autorem. felix qui cernere lumen
In tenebris tantum potuiſti: ipſumque tueri
Sumentem humanos, cœlum qui condidit, artus.
At uero, ut ſubito puerum ſanctiſſima ſenſit
Exultantem anus, atque æternā in uirginem prolem
Eſſe dei: toto diuinum pectore numen
Concipiens, alacri tulit hæc ad ſidera uoce.
Ante alias felix mater: fœtuſque, beato
Quem ſeruas utero, felix. diceris in omne
Aeuum, fama ingens, & noſtri gloria ſexus.
Quid me, quid tanto immeritam dignaris honore?
Hæc in tecta uenis? ſubiiſti hæc limina, regis
O genitrix ſummi? teneris en artubus infans,
Magna tuæ oſtendens diuinæ gaudia prolis,
Signa meus dedit: ut noſtras tua uenit ad aures
Vox prima, & ſanctam dixiſti diua ſalutem.
Præſtans o fidei uirgo: quæ certa putaſti,
Mira licet, ſummi rerum mandata parentis.
Promiſſa accipies cœleſti munera uoce:
Munera, perpetuam generi latura quietem

Humano:& ſancti felicia ſecula regni.
Et iam tempus erat,quo ſe proferret anili
Ex utero:luciſque infans prodiret in oras:
Fortunata ſacro tandem quum pondere mater
Se leuat:& terris puerum dat cernere uatem:
Inſignem uatem:mortali corpore tectum
Qui cœli oſtendit regem:ſoliſque beatum
Non uſquam occidui miſeris mortalibus ortum.
Haud mora,uicinas uulgatur fama per urbes,
Educti in lucem tam ſancti nuntia partus.
Conueniunt omnes,& iuſti nota frequentant
Tecta ſenis,iungebat amor quos mutuus:& quos
Cognato antiquus ſociabat fœdere ſanguis.
Gratantur tanto dignatæ pignore matri:
Et puerum cœlo tollunt,ingentia patris
Laudibus ætherei celebrantes munera ſummis.
Mos fuit,ipſe ſator rerum quem tradidit olim
Omnipotens,genitori abraæ:rite ille colendum
Quem docuit:ſanctumque pii tenuere minores.
Infanti,octauæ lucis quum fungitur aura:
Qua tegitur membrũ pellem genitabile ſummam
Incidunt:ſacrum percuſſi fœderis inter
Optatos ſignum populos,cœlique parentem.
Scilicet hoc,gratamque deo,ſanctamque cruore

Perfuſo,tanti uenturo proderet æuo
Progeniem patris egregiam,claramque nepotum
Magnorum ſeriem:reges & regibus ortos
Heroas:ſacroſque duces,& numine magnos
Diuino afflatos,felicia pectora uates:
Et ſeruanda piæ genti qui miſtica ferrent
Sacra deo:ſanctiſque fouerent ignibus aras.
Vnde orbi noua lux micuit rex ille,beata
Qui ſecla induxit terris,miſeroſque uetuſto
Seruitio eripuit mortales.maximus unde
Et uates ductus,populis orientia late
Præuius oſtendit ueri qui lumina ſolis.
Cuius ego in laudes,diuino accenſus amore
Nunc feror eximias:ſint hæc modo carmina tanti:
Auſus tantarum tenui proſcindere molem
Vndarum cymba:& uaſtum dare uela per æquor.
Ergo ubi lux radios octaua reduxerat orbi
Solis flammiferos:reddebant debita mori
Rite pio:& puerum genitoris nomine uulgo,
Aptius id uiſum,& cuncti aſſenſere,uocabant.
Quum ſancta æterni mater ui flaminis aucta,
Dicite ioannem dixit.quæ uenit ad aures
Vox ubi,commotæ mentes:uariuſque per omnes
It rumor,nato haud uſquam gentile,quid illud

Optarit nomen genitrix.ipſumque rogabant,
Indi quod mallet,nutu ſigniſque parentem.
Ille autem,poterat quando non uoce:petito
Deſcripſit calamo:dictumque a matre notauit
Nomen ioannes:demiſſum ex æthere nomen.
Corripuit ſtupor attonitos:penituſque ſub ima
Oſſa ſubit.tum palmas cœlo & lumina,ſanctum
Tollentem genitorem,& mentis mira parantem
Gaudia,ſoluenda iam mox expromere uoce,
Mirati aſpiciunt:ſubitoque emiſſa ſoluto
Ore ſenis magni,liquidas uox uerberat auras.
Protinus ille nouo diuinas carmine laudes
Aggreditur:patriſque effert pia munera ſummi.
Hoc magis attonitis gliſcit ſtupor:& noua tanto
Perculſas uiſu inuadit reuerentia mentes.
Nec mora,iudææ colles,populoſque propinquos,
Peruolitans late tanti prænuntia facti
Fama,implet:pulſatque metu pia pectora ſancto.
Secum omnes ortum pueri:& diuinitus illi
Optatum nomen:magnæ præſagia uitæ
Eximii uatis.tum uocis reddita patri
Munera,uerſabant.cœleſti hæc omnia nutu
Proueniſſe rati.genitor tunc numine mentem
Diuino afflatus,ſolueus ſic ora,futuri

Præſcius,æterni cecinit noua ſecula regni.
Laude ferant ſuperũ regẽ:quem optatus adorat,
Agnoſcitque deum populus.nos lumine uiſit
Qui propior dextro:& miſeris languentia ſoluit
Colla iugo:eximii claro de ſanguine regis
Ieſſei,aſſertorem hominum,magnumque ſalutis
Autorem mittens:pleni quem numine uates
Diuino,cecinere pii.nos hoſtibus ille
Infenſis tandem eripiet.ſic munera clemens
Quæ magno iuratus auo promiſerat olim,
Præſtabit genitor ſummus.ſic ægra ſoluti
Corda metu ancipiti,atque odiis exercita diris:
Hunc recto aſſueti ſemper,ſanctique colemus.
Et tu magne puer,diuinos maximus inter
Diceris uates.regi tu præuius ibis
Aeterno:ſanctis ad quem mortalia dictis
Pectora conuertes.uenia donata ſalutem
Tum pia gens ueram,manſuraque gaudia noſcet.
Vſqueadeo ex alto aſpexit miſeratus ab imo
Pectore,nos pater æthereus,caligine preſſos
Antiqua,& diræ tabentes mortis in umbras:
Optato irradians æterni luminis ortu.
Vt capiant animos diuinæ commoda pacis.

LIBER SECVNDVS.

IAm uero aerias pergam te lucis ad oras
Eductum canere:& uitæ memoranda futuris
Facta tuæ,ſacro deducere carmine ſeclis,
Sancte puer.iuuat inſuetos e fonte liquores
Haurire intacto:mollique ex arbore,tellus
Quam tua fert ſola,inſignes decerpere ramos:
Et mea fragranti præcingere tempora fronde.
Non ego pegaſidas accerſam,uana ſorores
Numina:& aonia inſignem teſtudine phœbum.
Nec ſpatia immenſi tentantem uaſta profundi
Findere,me ambigui capient mendacia protei.
Quæſituſque ignis cœlo:ſimulataque diuum
Portenta:& pictis demiſſus nuntius alis:
Deductæque deum facies:& uana tonantis
Nomina:& immotus fatorum creditus ordo.
Sed me diuinus,deſerta per auia raptum,
Accendit radiis æterni ſpiritus ignis.
Sic ego cœleſtes poſcens ad carmina uires,
Non fictas uires,ſebethi ad flumina, ſacras
Aggredior primus digno res tradere cantu.

Mox regem æternum,demiſſam ex æthere ſummi
Progeniem,mentemque patris,mortalia membra
Indutum,& mire comprenſum uirginis aluo:
Poſtque necem diram,uitæ admirandaque facta,
Alta triumphata repetentem ſidera morte,
Accingar canere:& longum uoluenda per æuum
Sacra piæ genti,faueant modo rite uocata
Numina,perpetuis intexere carmina chartis.
Interea laudes diuino numine regi
Præmiſſi uatis tanto,pia cepta,ſequamur.
Ille rudimenta primus,fructumque iuuentæ
Accipiat noſtræ:& populi me iurgia uilis
Spernere:& inſano doceat me tollere uulgo.
Ergo cœlicolum genitoris numina cantu
Tollebat ſenior:regnique optata futuri
Tempora monſtrabat:dictis pia pectora miris
Accendẽs:ſanctaque animos ſpe ad ſidera tollens.
At tibi,quæ talem genitrix tunc gaudia ? natum
Dum complexa foues: cariſque amplexibus hæres.
Interea adiungens lactentibus ubera labris,
Vbera,uitali rugoſa tumentia rore:
Inque dies pingui durans noua membra liquore,
Illum educebas,qui mox oſtenderet ægris
Tam longum optatæ lucis mortalibus ortum:

Soluebaſque deo quantas lætiſſima grates.
Iamque puer ſenſus animi ſumebat:& artus
Firmabat teneros:æui qui ſigna futuri
Ex utero matris quamuis iam certa dediſſet:
Hunc tamen ingenti ſtudio, curaque parentes
Inſtituunt ſancte:& facta ad cœleſtia formant.
Ille autem afflatus diuino numine mentem,
Exequitur præcepta lubens:& ſancta capeſsit
Mandata:atque alacres tollens ad ſidera ſenſus,
Paulatim humanis rebus ſe auertit:& ultro
Delicias molles, & curas ſpernit inanes.
Atque hominum affectus, & uanos noſcere mores
Cœperat:æthereiſque animis ut crimina ſenſim
Terrena, & miſeræ ſerpant contagia uitæ:
Quum faſtus uulgi; cœtuſque exoſus, in alta
Se abdebat nemora:& ſiluis degebat opacis.
Hic inter dumos primum pubeſcere malas
Senſit:& inſignis florem prodire iuuentæ.
Non urbes illum accepere, aut oppida, cultis
In tectis, denſos ſaltus, & inhoſpita ſuetum
Per loca ferre gradum. placidæ hic iucunda quietis
Commoda captabat, diuerſæ tedia uitans
Ac ſtrepitum turbæ:& uitæ fugientis inertem
Deſpiciens operam:uarii præuertere caſus.

Quam poterant, ueniensſue cito mors aſpera greſſu.
Synceroque omnem penitus de pectore curam
Fluxarum pellens rerum:& cœleſtia ſemper
Concipiens animo, puram ſuper alta ferebat
Sidera, & æterno mentem replebat amore.
Illum non ardens rapidi uis terruit æſtus,
Non hyemis rabies, non inclementia cœli,
Duratum glacie atque æſtu: nec ueſtibus ullis
Indutum. tantum hirſuti contexta cameli
Squalentes humeros uelabat penula ſetis.
Aſt uictum triſtes, nullo ieiunia farre
Soluenti, locuſtæ inopem, pauidiſque relicta
Poma feris, herbæque dabant, baccæque rubentes:
Et congeſta cauo ſilueſtria ſtipite mella.
Non cibus hunc hominum, mollita ſalubribus eſca
Ignibus, inſtructæ tenuit non copia menſæ:
Non ullæ allexere dapes: nec pocula ſucco
Pampineo ſaturata, ſitim compeſcere pura
Contentum lympha, & deſerti fluminis hauſtu.
Et rapidus ſeu ſol agros urebat hiantes:
Siue gelu denſabat hyems: quum cæca teneret
Nox terras: nullis macie confecta fouebat
Stratis, non uiio recreabat membra cubili.
Verũ antro in gelido, patulaue ſub arbore, ſomnos

Carpebat tenus:cœleſtes cernere tractus
Lumina concedens ſeræ defeſſa quieti.
Heu ſtolidæ mentes, & luce carentia corda
Humanæ gentis:quantis uita ægra laborat
In tenebris:quali iactantur pectora motu.
Alma cibum nobis, natiuaque pocula tellus,
In ſpecubuſque domos, in pratis ſponte cubile
Præbuit.ingrati fulgenti e marmore uillas,
Inſigneſque domos ſtruimus.uix mœnibus urbes
Egregiæ capiunt quoſdam, uix maxima regna:
Immemores,totos, ueniet quum ſerior hora,
Quam breuis urna teget.miſeri quid tenditis arte
Vincere ſolertis naturæ inuenta?quid uſus
Anguſtæ ad uitæ tenues tam multa paratis?
Luxibus ignaui luxus quid nectitis?omne
Quod ſuperat uobis, illis id demitur, æuum
Qui degunt inopes rerum:quibus ampla parentis
Aufertis terræ communis munera, & orbe
Arcetis toto:atque auræ uix linquitis uſum.
Interea ad lucem cœnas uos ducitis:ullæ
Nec ſatiant epulæ,lautæque opulentia menſæ.
Hoc iuuat o miſeri, diros quod paſcitis atra
Ingluuie morbos:mortemque accerſitis ultro.
At non in ueſtro firmantur corpore uires:

Morſus minus ꝑperat ueniens:quod cōcaua ueſtrā
Gemma ſitim leuat:aut picto recubatis in oſtro:
Et nitidis fulgens quod ueſtis ſerica uillis,
Nec ſaturata ſemel pretioſo murice lana,
Et ductum argentum,atq; aurum uos textile ueſtit.
Quam procul his petitur ſummi domus ardua cœli
Deliciis:miſeros diro quæ funere perdent.
Ille autem in ſiluis uitam qui horentibus egit
Eximius uates, æſtus brumæque labores,
Pauperiemque famemque ferens,non talia liquit
Exempla.at luxus,& uulgi mobilis auras,
Vanaque uitabat labentis gaudia uitæ.
Iamque illum uiridis tandem firmauerat ætas:
Et ſolidæ ſtabant iuuenili in corpore uires:
Quum uolitans urbes impleuit fama propinquas,
Inſignem iuuenem ſaltus errare per altos
Denſorū nemorū:& coetus uitare:proculque
Vrbibus,extolli tota ſuper æthera mente.
Haud mora conueniunt populi: ſolaſque latentem
Per ſiluas,perque antra illum deſerta requirunt.
Quos ubi conſpexit,ſeſe uenientibus ultro
Obtulit:& claro oſtendit ſein lumine uates.
Obſtupuere illi,quum formam,atque horrida cultu
Aſpexere uiri,& macie ſqualentia membra,

Et barbam impexam: intonſos, hirtoſque capillos.
Verum ubi fixerunt in ſacros lumina uultus,
Exangues licet,& triſti pallore rigentes:
Conſpiciunt ora æthereo ſuffulta uigore:
Et geminas ſacro fundentem uertice flammas:
Cœleſtes flammas: radiis quæ pectora miris
Spectantum,& ſancto replebant corda pauore.
Viſa minor fama eſt: uatis quum cernere ſacri
Ora datum, coramque oculos explere tuendo:
Ardebantque illum iamdudum audire loquentem.
Is uero incepit tandem,& ſacra ora reſoluit,
Mira canens,ſanctiſque implens ſermonibus aures:
Et læta oſtendens æterni tempora regis.
Necnon & ſcelerum pollutos ſorde priorum
Purgabat dictis animos: quæ quiſque ſequatur,
Quæ fugiat, uitetque docens. tum tetra fatentes
Crimina, mergebant miſeros quæ funere diro:
Qrantesque deum ueniam, uitamque priorem
Pertæſos, ſacri luſtrabat fluminis unda.
Scilicet abluti mortalia corpora, ſignum
Acciperent mentis terrena labe piatæ.
Res noua, per latos populos, urbeſque propinquas,
Pertulerat uatis nomen: cunctique relictis
Sedibus, in ſiluas alacres cupideque ruebant.

Per nemus aſpiceres uaſtum, & deſerta ferarum
Per loca, certatim ferri nullo ordine turbas:
Et quenque inuentum uatem contendere primum
Conſpicere: & propius pendere loquentis ab ore.
Per campos ueluti properat quum exercitus æſtu
Arentes, ſtimulante ſiti: ſi ex agmine quiſquam
Repperit in tenero muſcoſum gramine fontem:
Cuncti iter inceptum linquunt: & quiſque peruſtas
Ante alios certat fauces pertinguere lympha.
Ille autem ardentes mire inflammabat: & acres
Commota addebat ſtimulos ad pectora dictis.
Hic aliquis, fœdæ urgebant quem noxia cordi
Crimina, compellans uatem, præcepta rogabat
Quis uitam excoleret. regni cœleſtis amore
Tunc ille accendes animos, his uocibus aures
Pectoraque implebat ſanctis. Vos corda repertis
Anxia diuitiis auidi qui immergitis: auri
Quid ſatiare ſitim lachrymis, inopumque cruore,
Semper inexpletam, & prædando quæritis? omne
Perque nefas inhiatis opes? nulluſque parandis
Eſt modus. ah ueſtris iam partem ponite. nudos
Vos tulit in lucem genitrix: uos frigida nudos
Accipiet tellus. plures ſeruatis in uſus
Qui proprios ueſtes: hyemeſque arcetis amictu

Non uno:aſpicite horrentis quos frigora brumæ
Exercent,nullo uelatos tegmine corpus.
Induat hos,ſuperat uobis quæ ueſtis:& illos
Accipite in partem rerum,dedit ipſe parentis
Naturæ genitor quos uno e ſemine naſci.
Nec pigeat pingui miſeros admittere menſa,
Sollicitat quos dira fames:pallentque negato
Sæpe cibo:nec longa ualent ieiunia ferre.
Necnon & miles,cui larga licentia rapti:
Cædibus immitis,prædæque aſſuetus:& æra
Iuſſa quibus populi pendebant:triſtia & ipſi
Crimina pertęſi,ſeſe felicibus undis
Purgandos uati obtulerant.quos talibus ille
Firmabat dictis.Cura eſt quis publica cenſus
Cogendi:& grauia exigitis qui a plebe tributa:
Neu uos dira fames auri,ne iniuſtus habendi
Vexet amor cupidos:neue æquum cogite ſupra
Pendere tam multo æs miſeros ſudore paratum.
Tuque ferox parce innocuos inceſſere miles:
Debitaque accipiens tantum ſtipendia,uires
Aduerſus placidæ infeſtos conuerte quieti.
Talia diuino uates dum funderet ore,
Attonitos paſcens dictis:& pectore cuncti
Vltima dum ſummi uerſarent tempora regis:

Hunc plures ipſum regem, magnumque putabant
Seruatorem hominũ:ad ſuperas qui oſtenderet ęgris
Difficiles clauſoſque aditus mortalibus oras.
Hæc ubi iudææ uulgata eſt fama per urbes:
Conuenere ſacrum uatem,quis ſoluere curæ
Diuinæ nodos legis:ſimulataque maior
Quos tum relligio populo ſecreuerat:illum
Tradentem attonitæ genti præcepta,rogabant,
Teſbius an uates foret:an rex ſummus olympo
Veniſſet,terris antiquam abſtergere labem.
Atque illum ſi ſe uatem,regemue negaret:
Quis foret:haud dubie æternũ qui oñdere regnũ,
Auderet:populumque inſueto more piare.
O decus humanæ gentis, quo carmine ferre
Te ſpatia immenſi ualeam ſuper ardua cœli?
Iam tua te uates uirtus,iam gloria ad aſtra
Factorum extulerat:uerumque aſſueta fateri
Acceptura fidem fuerat uox:te ultima terris
Si regem annueres optatum ſecla tuliſſe.
At te nil humana agitantes pectora laudes
Mouerunt:regis caperes ut nomina ſummi.
Vos tamen o miſeri,famæ quos cæca cupido
Mortalis ſtimulat:ſpatium irremeabilis æui
Quid modicum teritis?tenui dum paſcicis aura

Fallacis populi,uanaque cupidine mentes?
Quidue acres alitis uigili ſub pectore curas?
Dum tumidi humanæ turbatis fœdera gentis:
Imperio aſſueti inualidos uexare ſuperbo?
Quis genus,atque eadem gentis uos iungit origo:
Quis idem eſt ortus,& quos manet exitus idem.
Ille autem,uates inquit non teſbius adſum.
Sed neque me ſummi dignabor nomine regis:
Secula qui afflictis tulerim felicia terris.
Pura ego ſum lympha pertæſos crimina miſſus
Abluere:æterni adueniens rex ille beatis
Quos ignis luſtret radiis:generiſque uetuſtam
Contagem humani tollat:penituſque piatos
Effulgens tandem eripiat caligine tetra.
Et quanquam in lucem uenit me ſerior:ortus
Præceſſit tamen ille meos:longeque potentem
Ante omnes unum hunc,ſupplex ueneratus adoro.
Ille idem radiis ſemper fulgentibus orbem
Illuſtrans,læta optati mox ſecula regni
Afferet,humanis ſtatuens noua fœdera rebus.
Et ueluti ſolers meſſem quum uentilat æſtu
Agricola in rapido,dat flammis urere ariſtas:
Et puras infert fruges flauentibus horreis:
Expectata piis donans felicia regna,

Hinc procul eiiciet ſontes: noctiſque profuudæ
Inuoluet tenebris: quos atra incendia diris
Addictos pœnis ſemper manſura uorabunt.
Hunc alii uobis uates, hunc maximus olim
Amoides dixit: quum per deſerta uagantem,
Monſtrantemque uitum cecinit felicius æuum:
Clamantemque, uiam uenturo ſternite regi.
Et iam clamantis nemoroſa per auia uocem
Accipitis. nec longe aberit, quum cernere tantum,
Quem cano, fas fuerit manifeſto in lumine regem.
Et nunc mortales inter nec cognitus ulli,
Verſatur, ſocium ueſtris ſe cœtibus addens.
Talia dum fatur uates: turbamque beatæ
Attentam incendit uitæ ſurgentis amore:
Atque fidem ſacris adhibet dum plurima dictis
Plebs rudis haud dubiam: multi quis cura docendi
Diuinam populum legem: quoſque ardua rerum
Cognitio, indocto dederat præcellere uulgo:
Irrita ducebant, quęcunque oſtenderat ore
Ille pio: nec digna fide: felicia non dum
Aduenisſe rati diuini tempora regni.
Mens ignara hominū: quid rerū quærere cauſas:
Et longo prodeſt multam uigilique parare
Doctrinam ſtudio? modicis quid uiribus impar

Sumere onus rerum autoris pia ſacra ferendi?
Si non quæſita ad ſuperas prudentia ſedes
Monſtret iter:cæcaque animos caligine ſoluat.
Quique ſacris præſunt,ſi ad recti aduertere cultum
Non curent,& iuſſa rudes diuina docere.
Non acre ingenium,doctas non uita per artes
Exculta,ætherei genitoris numina flectunt.
Nec multa,& flauo gemmis fulgente corona
Diſtinctis auro,aut rutila frons aucta tyara.
Et laxa ad talos ardenti e murice ueſtis,
Fortunata parant,duro quærenda labore
Regna:piæ genti,fuſo quæ ſanguine ſancto,
Rex ſtatuit moriens felicis conditor æui.
Ergo ueridico fuerat quæ mira canenti
Vati adhibenda fides;his omnis defuit,eſſe
Quos penes ingentem decuit:nec uana putaſſe,
Quæ rudis intenta credens plebs hauſerat aure.
Interea ſanctis uates dum pectora dictis
Accendit:populoſque ſacra dum perluit unda:
Rex patris ætherei ſoboles,qui pellere noxam
Venerat antiquam terris:& ſoluere longo
Mortales nexu miſeros,atriſque tenebris:
Quo uatis promiſſa pii non uana probaret,
Proxima qui æterni regis noua ſecla canebat:

Ipſe etiam turbas inter perfundier amne
Venit:& immenſi cui parent fulgida mundi
Lumina,cuique iacens tellus,cui pontus , & æthen
Rex ibat ſuperum uelut e mortalibus unus.
O lux omnipotens,æterni o flaminis ingens
Virtus:non hominum fuerat qui cognitus ulli,
Non illis,patria atque eadem quos ſtirpis origo
Iunxerat humanæ,& uitæ ſociauerat uſus:
Eductus ſiluas inter,ſoliſque ferarum
In luſtris uates,uenienrem ut lumina primum
In regem fixit:magna ui numinis actus:
Ten ego,te cunctis,& luce nitentior omni,
Exclamat,cœlo miſeris qui triſtia terris
Crimina uenisti,priſcamque abſtergere labem:
Aeternum ſpargam mortalis flumine regem?
Quin tu me ſceleris pollutum ſorde uetuſti
Elue:natiuoque nocens quem culpa parentis
Eripuit primi,purum me redde nitori.
Ille autem,ne obſiſte,inquit:ſic conuenit omne
Nos ſuperare æquum.porro me e millibus unum
Tot ueluti,nitida iordanis perlue lympha.
Hæc ait:& pariter fert ſacra ad flumina greſſus:
Sancta pedum figens nudis ueſtigia arenis.
Fortunate amnis,uerum cui tinguere lucis

Humanæ autorem felici contigit unda.
Ipſa tibi cedunt non tantum flumina,profert
Quot terra,& liquidi fontes:ſed uaſta profundi
Victa tuo fluuio ſubdunt ſe marmora ponti.
Nam licet immenſum oceanus late ambiat orbem;
Ipſe tamen,quem non tellus,non æquoris undæ,
Non ſpatia immenſi capiunt ampliſſima cœli:
Tendentem ad te humili inceſſu, nitidoque petētē
Flumine perfundi:uelut e mortalibus unum,
Sparſiſti,ex illo ſacratis tempore lymphis.
  Ergo iordanis tunc luſtrat flumine regem
Cœlicolum uates:undiſque fluentibus illum
Abluit,e cœlo ueniens qui tetra cruore
Humanæ proprio deleuit crimina gentis.
  Interea ſummus conſperſum flumine natum
Audiit orantem pater:e cœloque probauit
Præmiſſum terris,diuino numine regi
Aeterno uatem.Quis me ſuper ardua raptum.
Sidera:nec uanum quicquam aut mortale canentē,
Diriget ad metam?o tantis nunc ſpiritus auſis
Annuat,excelſo uates quem ex æthere labi
Aſpexit,magnumque ſuper deſcendere regem.
  Vix fluuio egreſſus rex idem preſſerat undis
Tellurem pedibus:ſuperum quum rector,ab alto

Præſenti in luce emicuit:celſuſque repente
E ſummo ſeſe patefecit culmine olympus.
Tum ſe diuinum demittens flamen ab aſtris,
Acceſſit propius terras:mitiſque columbæ
Corporea apparens ſpecie:quam humana uiderent
Lumina,conſedit diuini in uertice regis.
Intonuit,ſonituſque nouos dedit arduus æther:
Et uox ſupremi ſic eſt audita parentis.
Hic meus eſt,ante omne fuit qui filius æuum.
Hunc æternus amor ſemper mihi iungit:& idem
Diuinam clauſit mortali in corpore mentem.
Iam medium tanti,nimium progreſſa, profundi
Cymba tenet:magnique ſecat maris intima,metæ
Aſpirans:felix,idem ſi ſpiritus auras
Excitet:ignaramque uiæ regat.æquoris undas
Ingredior uaſti:penitus iuuat ire per altos
Fluctus,immotæ cupientem anguſta per ingens
Naturæ pelagus diuinæ,ſoluere uela.
Nam decet hic unum triplex oſtendere,cantu
O liceat digno,numen:manifeſtius unquam
Quod non ſe oſtendit,ſummus quã perluit ipſam
Quum uates ſacro diuinam flumine prolem.
Id mentes capiunt hominum?& mortalia tanti
Sunt corda?& noſtræ poterunt hoc pandere uoces?

Nos pater omnipotẽs ortũ dedit æthere ab alto
Ducere:& in cœlum euexit mortalia membra:
Diuinã inſpirans animam:quam noſcere fas eſt
Omnia:ſeque rapit quo fert ſua cunque uoluntas.
Extollunt hæ nos geminæ ſuper æthera uires:
Præſtamus uitæ his uolucrum,generique natantum:
Almaque quot ſiluis paſcit,quot gramine tellus.
Nanque hæc non ipſum,quum ſint expertia mẽtis,
Supremum autorem rerum,qui condidit imam
Tellurem,& celſo ſplendentia ſidera cœlo:
Non ſeſe agnoſcunt penitus,non condita quæuis.
Sola etenim mens ipſa potis noſſe omnia ſolers.
Sed nec uelle his eſt.hebeti tantumque feruntur
Affectu:& prono ducunt e corpore ſenſus.
At nos quanq̃ animo afficimur:tamen una uolũtas
Hunc agit:& nunquam compellit cæca libido.
An non ſæpe libet quicquam:noſtroſque laceſſit
Quod cupimus ſenſus?animo tamen ardua,uelle
Longe aliud ſuadet ratio,affectuſque coercet.
Quumque ægris cordi ſint dulcia pocula nobis:
Quod mage conducat,latices potamus amaros.
At contra non bruta queunto ptare:nec ullum
Conſilium uitæ ratione carentia ducit.
Ergo hominum ſublime genus,non cætera tantum

Viribus hic ſuperat geminis animantia ſummis:
Verum diuino dignati ſemine, magno
Natura ſimiles ſuperum terræque parenti,
Nos ſumus: eque illo eſt humanæ ſtirpis origo.
Namque dei ut ſummi in natura eſt unica proles
Ex patre ipſa dei mens: ſanctumque ex utroque
Eſt flamen: quæ eſt una patris natique uoluntas:
Sic animæ natura eſt noſtræ: quæ parit ipſum
Noſſe: ſuum tum uelle oritur: dum intelligit illa.
Quare animã quũ quis penitus cognouerit ipſam:
Hinc poterit triplex unum cognoſcere numen.
Nam pater oĩpotes ſumme felixque, bonuſque,
Quum ſit: mẽs autẽ faciat quum quenque beatũ:
Neu quis, in prudens, ualeat bonus eſſe, uolẽſque:
Eſſe deo mentemque: uoluntatemque neceſſe eſt.
Et ueluti eſt eadem natura atque unica noſtri,
Vnde anima eſt, ratioque animæ: eiuſdẽque uolũtas
Sic patris natique, & ſancti flaminis, unum
Numen idẽque eſt: triplex unuſque eſt deus idẽ.
Atque illo quoniam nõ eſt in numine quicquã
Quod fiat: neu per ſe exiſtat: nilque, quod eſſe
Nõ habeat ſummũ: quidquidque dei eſt, deus ipſe
Hoc ipſum omnino eſt: quum perfectiſſimus ille,
Integer, atque idem totus ſit: mens ſit oportet

Ipſa dei deus:& uotum deus:& ſit eadem
Cum patre natura,mens illius atque uoluntas.
Quare animæ quanquam ſimilis natura parenti
Aethereo noſtræ eſt:tamen hoc ea diſtat ab illo:
Quod geminę ipſę aimę uires,quę ē cōdita,quęque
Mutatur:nec quicque ſui,quodue illa agit,ipſa eſt:
Non ita ſunt anima ex ipſa:intellectio ut id ſit,
Quod per ſe eſt animæ natura:itidemque uolūtas.
Namque animę effectus ſunt:dūque intelligit illa,
Atque optat,fiunt.at uero menſque uoluntaſque
Aeterni genitoris,ab illo ita ſunt:nihil ut ſint
Factum ab eo,aut nō per ſe exiſtens,neu deus ipſe.
Nāque aliter nō ſumme perfectum,abqueſolutū,
Integrumque dei quicquam foret:ac deus idem
Totus.menſque dei,per ſe,per ſeque uoluntas
Exiſtit.tum integra,ac perfectiſſima utrique eſt
Natura.ac non effectus,quidquamue dei ſunt,
Quod nō ſit deus.atque deo deus utraque ab ipo ē.
Quumque deus,pater ipſe ſit:eſt etiam deus,ipſa
Mens patris,natus:uotum,natique patriſque,
Sanctū etiā flamen deus eſt,parque eſt tribus eſſe.
Tres tamen hos, eſſe,unū numen:nō tria:certū eſt.
Atque alius pater eſt:aliuſque eſt natus:& ipſe
Spiritus eſt alius diuinus.ſed tribus una

Omnino, atque eadem natura eſt. quumque triū ſit
Quiſque deus: tñ haud tres dii ſunt, ſed deus unus.
Res mira atque ingēs: capiāt quā pectora nunq̄
Noſtra: nec humanæ poſſint oſtendere uoces.
Attamen id nobis pro captu apprendere fas eſt
Mentis: quum liceat patrem cognoſcere ſummum,
Per noſtræ naturam animæ: quæ condita quantum
Res unquam excelſo potuit dignarier ortu:
Eſt illi ſimilis, qui condidit omnia ſolus.
Idque ego ſum tenui complexus carmine: laudes
Dum iuuat eximii uatis percurrere: numen
Cui ſe tam propius triplex oſtendit & unum:
Quum ſacro æternum luſtrauit flumine regem.
Iamque diu expectatum orbi, terraſque colentē,
Tempus erat, generi quo regem proderet ipſum
Humano uates: quem cœlo læta tuliſſe
Dixerat in terras promiſſi ſecula regni.
Ergo rex idem uatem dum ſæpe reuiſit:
Et ſe noſcendum coram mortalibus offert:
Aſpiciens uates uenientem hunc eminus, hic eſt,
Hic inquit generis delet qui crimina noſtri:
Innocuus, uerusque agnus diuinus: hic ille eſt,
Quem dixi, cœli quanquam me ſenius hauſit
Vitalis lumen: ſublimi clara priuſquam

Aſtra parens rerum mundo,ſoliſque nitentes
Finxiſſet radios,atque æuum ante omne fuiſſe.
Hunc pater e celſo,dem ttens æthere ſummus
In terras;me præmiſit,qui præuius illum
Monſtrarem uobis uenientem,undiſque piarem,
Quos hic diuini luſtrabit flaminis igne.
Hunc idem oſtendit genitor,quum flumine ſacro
Illum ego iordanis laui,uocem ipſe loquentis
Accepi,prolemque ſuam,caramque probantis.
Et ſanctum e cœlo labi,puræque columbæ
Hoc ſuper aſpexi ſpecie conſidere flamen.
Aſpexi,& regem æternum,uerumque ſalutis
Humanæ autorem agnoui:qui ex æthere miſſus,
Purgabit longa preſſas caligine terras.
Sic uates regem optatum oſtendebat:& amnis
Pergebat ſacri mortales tinguere lympha.
Interea patris ſummi mandata faceſſens,
Parte alia ingentem populum felicibus idem
Rex luſtrabat aquis,diuinaque iuſſa docebat.
Id comites uati referunt:paſſim undique ad illũ
Purgandos lymphis properare ſalubribus omnes.
Ille autem,haud inquit tractat cœleſtia quiſquam,
Ni datur e cœlo.patris iam iuſſa peregi
Hactenus ætherei.iam regi præuius ipſi

Aeterno ueniens, oſtendi ſecula regni
Aurea diuini. puras tum crimina tetra
Pertæſos, docui uenienti aduertere mentes,
Iordanis tinguens unda: quibus eximat ille
Antiquam, luſtrans diuino flamine, labem.
Vos ipſi audiſtis toties, quum ſæpe rogarent,
Pura ego qui populos luſtrarem fluminis unda,
An rex ille forem: nomen me haud tale mereri,
Dixiſſe: indignum qui eius ueſtigia lambam:
Seruatoréque illum hominum regemque fatentẽ.
Iamque probata omnes læto mea dicta uidetis
Euentu: expectatus adeſt, felicia terris
Tempora: diuini que ferens noua gaudia regni.
Iã me illum iuuat aſpicere, atque audire loquẽtẽ.
Ceu quis quum ſponſo ingenti deuinctus amore,
Tradita ſi cupido fuerit noua nupta marito,
Lætitia exultat: tum cari lætus amici
Succeſſu: tacitus ſub pectore gaudia uerſat.
Haud aliter, quum quæ optaui, norámque futura,
Adfuerint, noſtra æquarunt ea gaudia uota.
Inque ſuum hunc lætor regnum aduenisse beatũ.
Et iam quod late noſtrum crebreſcere nomen
Cœperat: æternus poſtquam ſe protulit orbi
Rex: minui par eſt, illumque ad ſidera tolli,

Qui e cœlo ueniens, ægrum mortale fouebit,
Eripietque genus leto, dirisque tenebris.
Ille deo genitore ſatus, ſuper æthera, ſortem
Humanam excedens, meritis famaque feretur.
Interea ætherei nomenque, atque inclyta regis
Gloria, per populos ſeſe diffuderat omnes
Iudeæ: & factis clarus, ſigniſque coruſcus,
Virtutis monumenta dabat mortalibus ille
Clara ſuæ: & ſummo natum ſe patre docebat.
Hæc ubi fama pii uatis peruenit ad aures:
Diuino quanquam perfuſus flamine, noſſet
Eſſe illum æterni ſobolem mentemque parentis:
Attamen, ut comites, quę ſacro, oſtenderat ore,
Præque oculis, interque manus expoſta niderent:
Ex illis mittit, qui natum adeantque rogentque,
Aetherei patris: an miſeris mortalibus ipſe
Venerit auxilio: pietas an tanta futuris
Hæc alium maneat ſeclis. miſſi haud mora, regem
Conueniunt: ſacrique ferunt mandata magiſtri.
Rex autem non uerba ſerens: cœleſtibus illos
Admonuit ſignis: nati quæ facta referrent.
Continuo uariis mortalia corpora morbis
Ille leuans: uitam ſub nocte trahentibus atra
Pleriſque optati præbebat luminis uſum.

Et confecta lue,& ſanie tabentia membra,
Diuina firmabat ope.oppreſſoſque nocenti
Dæmone,depellens ueſanam in tartara peſtem,
Senſibus & menti quoſdam reddebat ademptis.
Talia rex magnus,felicis conditor æui,
Oſtendit:uatique illos quæ aut uiſa referrent,
Aut audita docens,diuino hæc edidit ore.
Vos ite,& ſacro reſponſa hæc reddite uati.
Per me fulgorem cœli,qui luce carebant,
Aſpiciunt:nuperque obſtructas miſſus ad aures
Iam ſonus accipitur certus.necnon quibus ægra
Torpebant membra,incolumes ueſtigia firmant.
Tum quibus ambeſos elephantia læſerat artus
Squalens,& maculis fœdarat corpora tetris:
Iam mundos triſtiſque lues,languorque reliquit.
Atque iis fluxere exactæ quibus ultima uitæ
Tempora:perpetuuſque urgebat lumina ſomnus:
Ad ſuperas auras reuocati,& ſidera,rurſus
Aethereum cœli lumen ſpirabile captant.
Inſtruimuſque inopes diuini ad gaudia regni.
Et felix noſtri quem nil offendit:opemque
Me indutum,haud dubitat,mortalia,mēbra,tuliſſe,
Et ueram humano generi præſtare ſalutem.
His dictis regem æternum,natumque parentis

Se oſtendit ſummi.comites dehinc talia uatis
E doctos dimittens:admirantibus ore
Rettulit hæc ſancto populis.Quid denſa petiſtis
Viſuri nemora,& ſiluas acceſtis opacas?
Non ibi gaudentem uulgi fallacibus auris
Spectaſtis:motent uolucris quem flamina laudis
Humanæ tumidum,fluuialis arundinis inſtar:
Quam crebris agitant ſtridentes flatibus euri.
Non ibi munditiis captum,faſtuque ſuperbos
Quales ardenti ueſtitos murice,diues
Deliciis trahit,atque ignauo regia luxu.
Aſt illum licuit præſentem cernere,uates
Quem quondam cecinere pii:felicia terris
Præmiſſum antiquæ noctis caligine preſſis
Longum expectatæ oſtenſurum gaudia lucis.
Hic inter uates diuinos maximus,hic eſt,
Qui cunctis longe præſtat mortalibus unus.
Sic decus eximii uatis,laudeſque recenſens,
Rex hunc tollebat,iudexque ad ſidera ſummus.

LIBER

TERTIVS.

i Nclyta quis tribuit terris emergere uirtus:
Et meritis claros fulgentibus extulit aſtris:
Sæpe quibus pietas inuiſa,& pectora merſos
Criminibus, recti haud unquam reuerentia flexit:
Gens hominum ueſana,odiis exercuit atris:
Innocuoſque auſa eſt crudeli perdere leto.
Sic uatum,ſera qui in nocte iacentibus ægris
Prædixere nouæ lucis mortalibus ortum:
Aeterni regis felicia ſecla canentes,
Inſontem plerique animam effudere:piiſque
Pro meritis,diro ſoluerunt funere pœnas.
Sic manus,agnorunt terris qui optata ferentem
Gaudia,cœlicolum regem,crudelia paſſi
Supplicia,immiti tela impia morte tulerunt.
Ipſe etiam ætherei ſoboles patris unica,cœlo
Deueniens,ſceleris contagem abolere uetuſti
Humano generi,& miſeris afferre ſalutem:
Præclaram rurſus uenturam ad lumina uitæ,
Et ſemper uicturam animam,per uulnera dira

Occumbens leto,mortali e corpore ſoluit.
Necnon & uates ſurgentis maximus ortum
Qui tantæ oſtendit lucis,uitalibus auris
Ante diem indigna conceſſit morte peremptus.
Ille quidē attonitum ſuadebat crimina uulgus
Linquere:& æternum præſentem agnoſcere regem.
Et iam fama uiri late diffuſa,tyranni
Seſe in idumei uolitans inuexerat aulam
Herodis:qui ſceptra patris,partemque tenebat
Diuitis imperii:patrii quoque nominis hæres.
Is uatem eximium obſeruans diuina canentem,
Præbebat ſanctis cupidas ſermonibus aures.
Ille autem impuros mores,infandaque dictis
Acribus haud timide damnabat crimina regis.
Namque is fraternos thalamos uiolare,thorique
Iura,fidemque auſus uetiti,peruerterat omne
Fas:& cognato inceſtus gaudebat amore.
Huic natu inferior:regnoque opibuſque philippu
Frater erat:ſotiata animo cui Immanior,omnes,
Sed forma fuerat coniux præſtantior una
Ante alias:thalami quæ uincula pacta iugalis
Soluere nil uerita,& ſanctum temerare pudorem.
Fœdere connubii ſpreto,ſocioque cubili,
Hæſerat herodi:raptaque potitus adulter

Hanc iuſtæ intulerat tectis regalibus inſtar
Coniugis:atque impune palam ſceleratus habebat.
Ergo concubitu uates decedere turpi,
Et conſanguineo regem ſuadebat amori
Parcere:nec ſcelerum ulterius contemnere magnū
Vltorem:ſummique laceſſere uindicis iram.
Ille piis mentem paulatim aduertere dictis
Cœperat:& ſceleris potuit iam linquere morem:
Ni facilem illecebræ cepiſſent turpis amicæ:
Pauiſſentque acrem molli ſub corde furorem.
Illa animum recto facile auertebat:& ægro
Pellebat regis monitus e pectore ſanctos.
Quin metuens,dictis dum uates urget amaris
Hunc toties:mentis ne quando extingueret æſtum
Inſanæ,& cæci furias ſedaret amantis:
Sæpe preces lachrimis miſcens,his forte tyrannum
Vocibus aggreſſa eſt.Rapient ergo irrita uenti,
Quæ dederas nobis toties promiſſa?ferentque
Spes etiam noſtras rapidi:nec te ulla tenebit
Ah durum,extincti te propter cura pudoris?
Ignoti ſi uerba uiri te triſtia flectent:
Et poterunt pactas iamdudum ſoluere tedas.
Ten illi præbere aures?& lædere famam
Auſum herodiadis pacato cernere uultu?

Et ſecurus adhuc uiuit ferus ille:tuoque
Hoſpitio fruitur liber:pœnæque uagatur
Ante oculos expers.quæ ſunt mea crimina tanti?
Scilicet hic thalamis miſeram ,pactoque cubili
Extorrem aſpiciet uictor:quemque ipſa reliqui
Incenſum infandis odiis,& coniugis ira
Ereptæ,in ſedes reuehar captiua philippi.
Nec me tam leti terret crudelis imago:
Quam paueo ut uiuens te ſim caritura:proculue
Te,gelidos cedens hic linquat ſpiritus artus.
O utinam noſtris hæſiſſet flamma medullis
Parcius:heu meritam:quæ nũc male perdit amãtẽ
Aut tua non leuior præcordia carperet ignis.
Non penitus noſtro inſediſſet pectore uulnus.
Nec quod tam facilis fuerim,nunc perdita pœnas
Has luerem,tanto infelix confecta dolore.
Hæc promiſſa fides?pro ſimplicitate reponis
Hoc noſtra?ut uerear dictis auertat iniquis
Ne tibi me quiſquam:& noſtro ſeiungat amore.
Hæc de te merui?nobis hæc præmia tandem
Reddis?Si mecum ſtabili te fœdere iungi
Non animus fuerat:nec te data dextra tenebit:
Quid primo abductam thalamo,caſtoque cubili,
Pollicitis fraudas:& ſpe me paſcis inani

Quem pius æterni ſuccenſus flaminis igne,
Non ſcelere infando uates auertit:iniquis
Irarum ſtimulis,furiiſque immanibus acta,
His mala non tantum pellexit fœmina dictis:
Verum odiis ſanctum in uatem crudelibus illum
Accendit,uario miſcens præcordia motu.
Continuo regis labuntur pectore,ſummi
Dicta uiri.mentem ſubeunt monumenta nefandæ
Coniugis.hæc oculis iamdudum ac ſenſibus imis
Hæret: & infirmum diro peruertit amore.
Hæc eadem benefacta abolet,diuinaque uatis
Præcepta:atque ægro nutrit ſub corde furorem.
Ergo rex animum ſceleratæ explere,piumque
Iam cuperet uatem crudeli abſumere leto.
Sed decus inſignis uitæ,memorandaque facta
Illius obſtabant.nec quo defendat iniquam
Cædem habet:aut ſceleri capiat quæ exordia tanto.
Attamen abſiſtit prorſus non talibus auſis:
Nec melior captum mutat ſententia mente.
Namque pius turpi uates dum auertere pergit
Hunc ſcelere:& crimen ueſani damnat amoris:
Pro recti uerique comes quam ſemper iniquus
Eſt liuor:carpi refugit quam cæca cupido:
Incidit in furias ſæui inſidiaſque tyranni.

Ille etenim fœdæ ex oculis hunc iuſſit amicæ
Auferri:& ſontem ueluti,quæ proxima uiſa eſt
Tunc ſibi pœna neci:claudi illum carcere, quo non
Teſte deo,melior fuerat,nec iuſtior alter.
Is tamen æquo animo ſtolidi crudelia regis
Iuſſa ferens,miſeros,quantum nõ clauſtra uetabãt
Impia:mortales optato aduertere regi
Pergeb it ſummo:diuinaque iuſſa doceret:
Et morem infandum herodis:miſerandaque gentis
Humanæ,ſanctis inceſſere crimina dictis.
At rex non ullis præbebat uocibus aures:
Demens,qui e prauo totus pendebat amicæ
Arbitrio.hæc,cæcam turpis quocunque libido
Traxerat,haud duris miſerum flectebat habenis.
Nec minus eximium uatem crudelibus urgens
Illa odiis:acres inque hunc mouiſſe tyranni
Non contenta iras:illum quo perdere poſſet
Exitio,& grauibus tandem ſe exoluere curis,
Quærebat:totam intendens huc anxia mentem.
Inuenitque uiam ſceleri maleſana,modumque:
Pectoris ingentem qua ſæui extingueret æſtum:
Et letum,ah facinus,uati properaret acerbum.
Forte dies aderat,feſtum de more quotannis,
Quod ſibi natalis fuerat:quem lætus opimis

Rex epulis,atque ingenti celebrabat honore.
Hoc iuuenum primi,& forma cultuque puellæ
Inſignes,aula admiſſi,dapibuſque beatis,
Læta frequentabant hilari conuiuia plauſu.
Ergo conueniunt,felix quibus illa futura
Lux fuerat:ſubeuntque alacres regalia tecta.
Rex ipſe egregio cœtu,procerumque caterua
Septus:& ardenti late ſpectandus in oſtro,
In ſtratis placide uenientes accipit altis:
Ordine quemque iubens lautis diſcumbere mēſis.
Regia ſuſpenſis aulæis tota ſuperbis
Splendet:& inductis niueis mātilibus ingens
Cedrus:collucentque abacis ingentia latis
Ex auro ſolida,& miris uaſa aſpera ſignis.
Continuo manibus lymphæ funduntur odoræ.
Tum famuli centum cumulatis orbibus amplas
Triticeis onerant candentibus,& dape menſas
Multiplici.totidem pubentis flore iuuentæ,
Et cultu ſimiles,ardentia pocula miſcent.
Atria lata ſonant ſtrepitu:laqueataque lætis
Vocibus,& uario miſcentur murmure tecta.

Interea requies ſceleratæ haud ulla leuabat.
Mentem herodiadis,diris quæ exercita curis,
Quas ſtrueret uati inſidias: quis plectere poſſet

Quærebat pœnis:quali demittere leto.
Captanti tempus,nimium hæc memoranda,piiſque
Cum lachrymis repetenda dies,ſeſe obtulit ultro.
Nanque nitet largo diues dum regia luxu:
Hæc paruam ornabat ſolerti ſedula cura,
Præſtanti natam forma.quam fingere molles
Edoctam ſaltus,atque aures ducere cantu
Spectantum placido,a primis permiſerat annis
Fœmineos celebrare choros,cœtuſque uiriles.
Illam quo poterat ſtudio comebat:& artem
Natiuo addebat decori.Fulgentia fuco
Ora linit nitido:criſpumque madentibus aurum
Vnguento,inque aurum nodatis crinibus implet.
Tum grauibus teneras aures,& pectora gēmis,
Baccatoque onerat candentia colla monili.
Contextam hinc auro ueſtem,bacciſque coruſcam
Induit inſertis:uiuis diſtincta figuris
Quam ducto argento decorabant aſpera ſigna.
Sic teneræ genitrix natæ male cauta pudori
Inſidians,geſtu quo ſe componat:& orbes
Quos agat:& quali ducat ueſtigia motu,
Haud ignara docet.tum mollis gramine coſti
Conſperſam,& totam fragranti rore madentem,
Sic iubet inſtructam ſe ſiſtere regis ad ora.

Heu miſerum, fluxæ fallit quas gloria formæ,
Fœmineum genus. anguſtæ fugientia uitæ
Tempora, quid uultus pingendo abſumitis? ipſe
Quos opifex ſummus naturæ abſoluit: & addi
Poſſe opus ad tantum mortali creditis arte?
Non ueram augebit ſpeciem: nec detrahet oris
Informis uitium: effœti non auferet æui,
Criſpantiſque genas mendax ueſtigia fucus.
Quin tenera ante diem rugis deformibus ora
Lædet, & inſtantis properabit damna ſenectæ.
Ergo incedebat genitricis filia prauæ
Artibus edocta, ornatu ſpectanda ſuperbo.
Cuncti illam aſpiciunt cupide, & mirantur euntē:
Vt faſtu uultus obducat parua tumenti:
Præferat ut tenera maturum fronte decorem.
Iámque aulam ſubit: atq; hilaré, introgreſſa, tyrannū,
Conuiuaſque adit. hos blanda tum uoce ſalutans,
Accipitur placide, & largo cumulatur honore.
Vt uero expleti dapibus: menſiſque ſonorus
Impoſuit finem plauſus: rex plena remotis
Gaudia ne deeſſent epulis: haud inſcius artis,
Et placidi luſus comptæ, molliſque puellæ:
Compoſitos iubet, & uarios hanc ducere motus.
Illa autem parens dicto haud inuita tyranni,

Cœpit certa uago ueſtigia ponere greſſu.
Iamque hos abſoluit:iamque illos diuidit orbes:
Fulgentiſque ſoli pedibus nunc leuia pulſat
Marmora:pernices certo nunc ordine plantas
Suſpendit:rectoque agilis ſe corpore motat.
In numerumque pedes agitans,procedit eodem
Inceſſu:uariis mox cedit ſaltibus:amplos
Aut gyros agit:anguſto aut ſe colligit orbe.
Nec mora tam uarie ſeſe tenet ulla mouentem.
Ceu ſpeculum uerſat quū quiſquam leue, micātis
Percuſſum ſolis radiis:iam mobile tecti
Summa ferit lumen:uacuas iam uerberat auras.
Quaque refulgentis faciem hic inflexerit orbis,
Omnia percurrens, uariis loca flexibus ambit:
Tali agiles greſſus motu non ſegnior illa
Componens,tremulis ſeſe artubus inflectebat.
Quæ poſtquam longo ſpectantum lumina luſu
Detinuit:plauſu excipitur:feſſamque frequentes
Exornant,laude ingenti.tum ad ſidera regem
Tollunt,dignatis cœnæ genialis honore
Gaudia qui expleuit ſpectaclo ingentia tanto.
Aſt illam herodes blando placidiſſimus ore
Aſpiciens,partus ecquæ inquit præmia tanti
Digna feres genitrix:quæ luſus nata decoris

Quare age quæ cupies dulcis pete cunque puella:
Cuncta feres:neque erũt promiſſa hęc irrita.noſtrũ
Per caput,& ſummi iuro,cui maxima regni eſt
Cura huius,ſuperum patris inuiolabile numen.
Sic ait,& pariter cunctantem hortatur:& offert
Quæ petat.illa nihil:ſed matrem conſulit anceps,
Quid magis exoptet.ſubito quæ accenſa furore,
Accipienſque animo tempus ſcelerata modumque,
Quo ſæui ultrices ſatiaret pectoris iras:
Hæc ſecum.Noſtro finis non ulla dolori
Nec requies erit:& uitam inter ſpemque:metũque
Aegra traham dubiam ſemper:noſtriſque ferocem
Ille animum lachrymis paſcet:miſeramq; iubebit
Ante diem extingui crudeli funere:terris
Quem proferre piæ cœleſtia commoda pacis,
Aeternique aiunt felicia tempora regis.
Nec pœnas hic morte luet?ſed uindicis ira
Me uetat:& timidam terrent odia aſpera uulgi.
Ergo ſic uiuam potius?ſed linquere mortes
Per mille id uitam eſt.Inuictum flectere regis
Pellæi una animum potuit nec ſobria pellex:
Vnde eſt in triſtem ſubito prolapſa ruinam
Perſepolis,regni memorabile nomen eoi.
Ipſa ego non thais,tellus abſorbeat ima

Me prius, herodis coniux, explere mentis
Vnius exitio, grauibuſque exoluere curis
Non animum potero? nuſſet mutabile uulgus?
Inque unam exertent omnes rabida ora. quid ultra
Tum metuam? dicar nimium indulſiſſe furori:
Eſto. atrox fuerit, ſed non reparabile crimen.
Multa grauis carpit liuor patranda: feruntur
Facta eadem: ac ſæpe hæc tribuit plebs iproba laudi.
Tales illa truci uoluens ſub pectore quæſtus:
Eheu quo turbor gemitu: nunc faucibus ægra
Hæret, & hæc fari linquit uox ægra parantem:
Tempus ait, noſtrum quo ulciſcar nata dolorem,
Aduenit tandem. Caput a ceruice reciſum
I pete ioannis regem, quadraque ferendum.
Sint auſis noſtrum fœdare hæc premia nomen.
O ſæuam, o tetram: rabies quo te impulit atra,
Quo ue nocens liuor? nimirum hoc dira ueneno
Te armauit ſexus labes: mortalibus una
Omnibus, exitium quo lamentabile ferres
Cæde pii uatis. Humanæ o maxima gentis
Pernicies, ſemperque infauſtum fœmina nomen.
Parcite uos, mite ingenium, uitæque pudicæ
Quis decus exornant. ueſtram nunc lædere famam
Nam mihi non animo eſt: illas ſed carpere diris,

Commaculant ueſtrum turpi quæ crimine ſexum.
Id genus infelix peperit tam multa malorum
Semina,& irarum cauſas,bellique furores:
Exitioque dedit magnas cum ciuibus urbes.
Dumque graues ſatient inſani pectoris æſtus:
Nil mentis cernunt inopes:nil uindicis iram
Aeterni metuunt:comitatem aut crimina pœnam.
O miſeræ ueſtras hebetat que ignauia mentes?
Quid duci e cælo uobis non cernitis ortum?
Et ritu pecudum,ſenſus affectibus acres
Subditis ignauis,& fœdis pectora curis:
Dum tetri furiis:turpique cupidinis æſtu
Incenſæ , finem ueſanæ ponitis iræ:
Haud ullum:ni ſe explerit furioſa libido.
Hinc ortum,o ſemper damnādæ,prælia ſumunt:
Hinc hominum cædes,properatque funera.nec uos
Vlla arcet pietas:miſeris quin dira cadentum
Exemplis ueſtras oblectent funera mentes.
Nec tamen infandis auſis,ſæuoque potita
Euentu,ſatiata animi eſt ſcelerata uoluptas:
Sed diuerſus amor,rerum ſtudiumque nouarum
Semper habet:cupidaſque urgent immania uota.
Dumque uno nō quæque uiro cōtenta,nec uno eſt
Connubio:cupiuntque nouos explere furores:

Externos aliæ ad thalamos,uetitumque cubile
Aſpirant:talias ſpecies non allicit oris
Humani tantum,& melioris gratia formæ:
Sed furiatæ æſtum mentis rabiemq;,nefandi
Concubitus,ardent quouis reſtinguere more.
Vſqueadeo totas ardor rationis egentes
Cæcus habet,turpique animos caligine fœdat.
Has quoque uaſtus amor quo nõ impellit habẽdi?
Quoue fames fului nunquam ſatiabilis auri?
Semper opes inhiant miſeræ:nullumque parandis
Finẽ adhibent:auidique ſitim dũ pectoris explẽt,
Fas omne inuertunt:nec ſanctæ abrumpere parcunt
Frena pudicitiæ:pretioque exponere famam.
Totque actas ſcelerum furiis,formiſque malorum
Oppreſſas,formæ paucas quum gratia tollat,
Vnus amor ſtimulat cunctas,atque una cupido
Semper habet,nitido ut placeant ſpectantibus ore:
Sicq; hominum mẽtes,ſtupefactaque pectora ducãt.
Nec ſtolidæ inſpiciunt,ſi uultus nulla decori
Se ſpecies ornet:quantũm deformibus ora
Auertant cuncti,at mirum integrumque potentis
Naturæ conantur opus mutare doloſis
Artibus:& fuco uultus abſcondere ueras
Obſcœni maculas:falſamque inducere formam.

Hoc tantũ eſt illis ſtudium:atque hic luditur omne
Tempus:& utilior pars non reparabilis æui.
Iam uos o,nimium uideor progreſſus:& iræ
Indulgens,uitæ decorant quas optima facta,
In ueſtrum his nomen mouiſſe odia aſpera dictis:
Sed laudi id cedet uobis:atque inclyta uirtus
Sic ueſtra,& uitæ meriti noſcentur honores.
Obſcuras inter tenebras ſic candida fulget
Luna magis:nigraque orbes ſic nocte coruſci.
Veſtrarumque decus,longumque exempla p æuum
Virtutum memoranda,atras abſtergere ſordes,
Et labem poterunt ſexus:quem moribus illæ
Fœdarunt tetris:ueſtrumque extollere nomen.
Illa igitur furiis auſa eſt crudelibus acta,
Tam dirum patrare nefas:& peſſima gentis
Fœmineæ,ignaui mercedem poſcere luſus,
Illius ex humeris uulſum caput,optimus inter
Qui fuerat cunctos,æterni iudicis ore
Mortales dictus:uerique orientia ſolis
Lumina qui oſtendit ſub nocte gementibus atra.
Ergo abiit parens genitricis filia dicto:
Et donum ſupplex regem miſerabile poſcit.
Indoluit dubia turbatus mente tyrannus.
Promiſſique leuem incauti iam pœnitet:& iam

Pollicitis cuperet ſero diſcedere prudens.
Atque hinc ancipitem ſancti reuerentia uatis,
Si ſcelus admittat: uulgique mouenda tenebant
Corda: fides illinc ſancte promiſſa puellæ:
Et timor urgebant: faciat ſi dira petenti
Non ſatis: aſtantum ne animos periuria turbent.
Ac ueluti carum ſi tollere fœda parentem,
Siue uirum, turpi promiſit adultera mœcho:
Atq; atrũ in prõptu eſt, ſceleris quod gnara uenenũ
Miſceat incauto: facinus crudele, comeſque
Ante oculos culpæ pœna obuerſatur: & anceps
Cuncta timẽs, auſum exequitur tandẽ impia dirũ:
Pollicitis ſæuum infandis ne fraudet amantem.
Haud ſecus herodis dubiam ſententia mentem
Deterior mouit: factumque immane petenti
Annuit: ignauus, qui pluris lapſa madenti
Ore mero duxit, non abiurare puellæ
Promiſſa impuræ: ſancto, quam ſanguine dire
Illius effuſo terram non tinguere, cœlo
Qui miſſus, leti oppreſſis mortalibus umbra,
Oſtendit terris æternæ commoda uitæ.
O quibus imperio humanum cohibere potenti
Sorte datur genus, heu memores, uos fœdera matris
Naturæ inuertiſſe, humeros ſuccumbere moli

Immenſæ, utque labent tanto ſub pondere uires,
Quid non cernitis?at nutu torquetis habenas
Has ueſtro tales:nec metam noſcitis æqui.
Credite,qui uaſti complet ſpatia ardua mundi:
Et cœlum imperio regit:& mortalia curat,
Eſſe deum,pia cernentem ſcelerataque facta:
Quique pios cœlo donet:ſonteſque profundis
Addictos tenebris,demergat funere diro.
Quum genus ille luto noſtrum, terraque parente
Finxerit e putri:meritis quid cedere ueſtris
Imperii decora,& titulos & regna putatis?
Nec curæ eſt uobis,quum incauto emittitur ore,
Si ferat exitium,dictum mortalibus atrox.
Verſate o multum uigili ſub pectore,quantum
Vox queat imprudens humanam lædere gentem.
Quæ fuerint,memores,herodem digna ſequuta
Supplicia:& quales turpi cum coniuge pœnas
Promiſſi infandi,ſceleriſque expenderit atri.
Ille quidem imperio eiectus,regnoque beato,
Et patriæ infelix dilectæ finibus exul,
Pauperiem,inuiſus cunctis,triſtemque coactus
Ferre famem,& uili comitis ſedare nefandæ
Eſuriem uictu eſt.tandemque cadentibus ambo
Corporibus, miſero liquerunt funere uitam.

Et nunc perpetuæ obducti caligine noctis,
Et barathri informis merſi in felicibus umbris,
Vrgentur grauibus pœnis:nec cernere uerum
Lumen,nec ſemper miſeris,ſperare licebit
Suppliciis ullo ceſſandum tempore diris.
Sæua igitur,uecors ſtatuens promiſſa tyrannus
Implere:immanemque animum ſatiare pudendæ
Coniugis:& recti hanc propter decedere meta:
Dirum,horendum,crudele,ingens imperat auſum
Abſolui:atque atrum,poſita pietate,miniſtrum
Criminis infandi,tam ſancti ſanguine uatis,
Ah ſcelus,inſonti,crudeles ſumere pœnas.
Iam laudum immenſo uates diuine tuarum,
Eſpatiata mari,tenuis ſubit oſtia puppis
Optata:& poſitis laxantur carbaſa uentis.
Iam penitus ſacræ fixi ueſtigia ſiluæ:
Intacta referens lectos ex arbore ramos.
Felix quum tali præcingi tempora fronde,
Et merear tantæ decerpere laudis honorem:
Hæc ſi digna piis habeantur carmina cœptis.
Atque tuos ortus,ſanctæque inſignia uitæ
Facta tuæ,digno extulimus ſi ad ſidera cantu.
Deflemuſque pie facinus crudele tyranni:
Qui ſæuo ante diem rapuit te funere terris.

O tantum his oculis largus ne triſtibus humor
Deſit:& hæc tales comitentur carmina fletus:
Mœſta tui comites ſparſerunt qualibus ora:
Quum caput ex humeris diſco ſcelerata reuulſum
Nata ſacrum referens,diræ lachrymabile matri
Offerret donum:triſteſque cruenta uiderent
Spectaclo immanem ſatiantem lumina tali:
Et ſtratum tellure tuum miſerabile corpus:
Quo duce deſerti:heu pietas,qualiue magiſtro,
Exciperent ſublime humeris,tumuloque referrent.
Tam dignis cuperem lachrymis hæc maxime uatum
Funera,& hoc diram queſtu deducere cædem.
Ni tua dura piis patribus mors læta tuliſſet
Gaudia,ſub noctis feræ tabentibus umbra.
Quādoquidē ſuperis poſt uitæ incommoda ab oris
Excedens ,ſine luce domos,cæcaſque ſubiſti,
Quas animæ innocuæ ſedes,& ſancta colebant
Agmina,cœleſtem terris noua ſecla ferentem
Regem expectantum:cui nuper præuius ægris
Hunc miſſum e cœlo poſtquam mortabilibus ipſe
Detuleras,uita functum,felicibus umbris,
Antiqua impulerat primi quas noxa parentis
Triſtibus in tenebris,tam longam ducere noctem:
Par fuerat tantæ te oſtendere gaudia lucis.

Sed quis pacata,herodis crudelia,mente,
Iuſſa feri,& factum renouet lachrymabile ſemper?
Impie rex,illum potuiſti funere diro
Mergere,qui e duri miſeros caligine leti
Extulit ad ueræ mortales lumina uitæ?
Quique ſacris toties mulcens tua pectora dictis,
Obſcœni docuit ſceleris te linquere morem
Impurum:ac merita ſceleratum morte premendũ
Eripere:& ſtuduit perituro afferre ſalutem.
Illum per nemora,in luſtriſque horrentibus æuum
Degentem,mutum genus,atque immite animantũ
Liquit inoffenſum:ſemperque per alta uagantem
Auia:& in ſolo carpentem gramine ſomnos,
Securum,haud unquam læſit uis ſæua ferarum.
At tibi ſæuitia o rabidos truculente leones,
Et tigres ſuperans,diriſque immanior hydris,
Nulla fuit pietas,flexit clementia pectus
Nulla tuum immite:ut tanti miſereſcere uatis,
Et ſcelere hoc diram poſſes auertere mentem:
Ille tuo iuſſu large ne ſanguine terram
Perfundens ſacro,letum crudele ſubiret.
Paruit ergo atrox dicto,crimenque miniſter
Horrendum accelerans,ubi regis iuſſa nefandi
Haud fracto uates animo,mitiſque ferebat,

Clauſtra adiit:ſtrictumque attollens impius enſem
Letiferum,toto pendentis pectore cœlo,
Ah facinus, ſanctum ex humeris caput abſtulit.ille
Concidit exanimis:iacuitque in carcere truncus.

F I N I S.

Impreſſit Neapoli Ioannes Sulsbacchius Hageno-
uenſis germanus menſe Maio.
M.D.XXXV.

Errata uolumine recognito deprehenſa.

Char. io. uer .33. uirginem uirgine.
Char. i3. uer. 42. durans refouens.
Char. i7. uer. i6. Neu uos Ne uos.
Char. 2i. uer. 22. queunto queunt optare.
Char. 26. uer. i8. philippu philippus.

A01 1465521

An 8o 6559.1